

Кириченко С. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), help-english@i.ua

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Проаналізовано проблему професійної підготовки фахівців в системі неперервної освіти, визначено, що для успіху дорослої людини у професійній діяльності необхідна максимально гнучка і різноманітна форма її ціложиттєвого навчання.

Ключові слова: неперервна освіта, фахівець, кваліфікація, професія.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток технологій, інтелектуалізація праці, стрімке зростання світової глобалізації та конкуренції вимагають від особистості підвищення рівня освіти протягом усього життя. Це потребує впровадження нових стандартів системи освіти, яка буде відповідати викликам, пов'язаним зі світовими тенденціями розвитку суспільства та сучасних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним з основних у документі ЮНЕСКО «Вчитися, щоб жити» (1972 р.) є положення про неперервну освіту, яке стало наріжним каменем принципу подальшого реформування освіти. Ідеями реформ освіти в Україні за принципом неперервності займаються такі провідні науковці, як Вітвицька С. С., Антонова О. Є., Кремень В. Г. та інші. Серед нагальних питань у професійній освіті, зокрема технічній, які вирішуються у вітчизняній психолого-педагогічній літературі є: неперервність освіти (Ничкало Н. Г., Семиченко В. А., Сігасва Л. Є.), інтелектуальний та професійно-творчий розвиток особистості (Сисоєва С. О., Романовський О. Г.), формування самостійності (Зязюн І. А., Козаков В. А.), технологізація

(Борисова Н. В.), особистісно-орієнтований підхід (Бех І. Д., Рибалка В. В., Семиченко В. А., Пехота О. М.), якість (Гончаренко С. У., Лузік Е. В.).

Метою нашої статті є розкрити проблеми професійної підготовки фахівців в контексті неперервної освіти.

Виклад основного матеріалу. Згідно висновків комісії ЮНЕСКО, неперервна освіта – це «усі форми, моменти і прояви освітнього акту» [5, с. 163]. Освіта повинна здійснюватися все життя людини, стати її повсякденною потребою. У «Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті» визначаються мета, пріоритети і принципи розвитку освіти. Головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку і самореалізації кожного громадянина України, який прагне навчатися протягом усього життя. Важливою в системі неперервної освіти є професійна складова, адже між освітою і ринком праці має бути тісний зв'язок. Провідні компанії вимагають від сучасного фахівця високого професіоналізму в обраній сфері, професійної мобільності та соціальної адаптації. Вимоги до фахівців були ще сформульовані на Третньому всесвітньому конгресі інженерної освіти (Великобританія, м. Портсмут, 25-27 вересня 1992 р.). Вони залишаються актуальними і дотепер. Згідно ним, фахівці мають бути професійно компетентні, відповідальні, комунікативні, вільно володіти хоча б однією іноземною мовою, літературною письмовою та усною мовою, складати документи, що входять в коло питань професійної діяльності, додержуватись загальнолюдських цінностей і моралі, вміти аналізувати та оцінювати проблеми, завдання, ситуації, приймати нестандартні рішення, володіти сучасними основними засобами зв'язку та комп'ютерними технологіями, прагнути до постійного особистісного і професійного вдосконалення [4, с. 87].

Аналіз стану підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах України свідчить, що більшість сучасних закладів освіти готують кадри для виконання застарілих економічних функцій, які вже не відповідають особливостям сучасних форм організації праці. Існують певні розбіжності між професійною підготовкою майбутніх фахівців та реальними вимогами

працедавців, які потребують професійно універсальних робітників, здатних самостійно вирішувати складні соціальні та виробничі проблеми [1].

В умовах сучасної економіки людина, для досягнення особистісного успіху, протягом життя має декілька разів міняти сферу своєї професійної діяльності, а також регулярно поповнювати особистий багаж знань і навичок, як спеціальних, так і загальних, або ж постійно підвищувати свою кваліфікацію. Американський футурист Елвін Тофлер вважає, що неосвіченим у ХХІ столітті вважатиметься не той, хто не вміє читати й писати, а той, хто не вміє вчитися та перенавчатися. Тому головною метою нашої держави і суспільства має стати створення умов для розвитку та самореалізації людини нового покоління, що здатне ефективно навчатися протягом усього життя, тим самим примножуючи цінності національної культури та громадянського суспільства України як невід'ємної складової європейської та світової спільноти.

Неперервна професійна освіта – це система взаємопов'язаних, але різних за структурою і змістом діяльності компонентів, які задовольняють попит сучасного суспільства в кваліфікованих кадрах. Такими компонентами є: постановка головної мети або комплексу цілей, планування потреби в певних кадрах, система довузівської та університетської професійної підготовки, система підвищення кваліфікації й перепідготовки, самоосвіта [2, с. 38].

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій призвели до збільшення кількості джерел інформації та вільному доступу до світових інформаційних мереж. Таким чином, вважає Л. Є. Сігаєва, широка інформатизація поставила перед освітою проблему погодженості знань, отриманих у школі, зі знаннями, нормами і цінностями, що надають засоби масової інформації [4, с. 27]. Для вирішення зазначеної проблеми національну освіту України на шляху інтеграції до Європейського Союзу необхідно привести у відповідність до вимог Болонського процесу. Неперервна освіта потребує створення таких умов, за яких можна було б отримувати навчання за навчальними планами і програмами, які постійно оновлюються, включення до них нових предметів, розроблених на основі інтегрованих підходів, таких як: іноземні мови, культура сучасних народів, підприємництво, сучасні технології, енерго- та

ресурсозбереження, потреби промисловості. Неперервна освіта дорослих – це тривалий процес набуття знань, постійне оновлення її змісту, підвищення кваліфікації, перепідготовка, післядипломна освіта, відповідність навчання до вимог сучасного життя, перманентність змін в освіті, неперервний процес перетворення освіти в самоосвіту [3, с. 250].

Висновки. Таким чином, процес професійного розвитку дорослої людини триває протягом усього її життя. На кожному етапі він наповнюється новим змістом, сучасними організаційно-педагогічними формами і методами, відповідними підходами до інтегрування індивідуальних професійних, соціальних аспектів життєдіяльності. Тому для вільного зростання дорослої людини у професійній діяльності необхідно забезпечити максимальну гнучкість і різноманітність форм її ціложиттєвого навчання. Дана робота не вичерпує всіх питань розглянутої проблеми. Подальшого розвитку заслуговує аналіз методів навчання в неперервній професійній освіті фахівців.

Література

1. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз / В. П. Андрущенко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 853 с.
2. Кремень В. Г. Енциклопедія освіти. Київ : Юрінком Інтер. 2008. 1040 с.
3. Сисоєва С. О. Технологізація освітньої діяльності в умовах неперервної професійної освіти. *Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія*. Київ, 2000. С. 249–273.
4. Сігаєва Л. Є., Гордієнко М. Г. Уміння й навички самостійної роботи у професійному становленні дорослої людини. Київ : ЕКМО, 2007. 167 с.
5. *Apprendre a être*. Paris: UNESCO, 1972.

References

1. Andruschenko, V. P., Zyazyun, I. A., Kremen, V. G. 2003. Neperervna profesiina osvita: filosofiia, pedahohichni paradyhmy, prohnoz [Continuing professional education: philosophy, pedagogical paradigm, prospects]. Kyiv: Naukova dumka Publ.

2. Kremen, V. H. 2008. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]. Kyiv: Yurinkom Inter Publ.
3. Sysoieva, S. O. 2000. Tekhnolohizatsiia osvitnoi diialnosti v umovakh neperervnoi profesiinoi osvity [Technologization of educational activity in terms of continuous professional education]. In Neperervna profesiina osvita: problemy, poshuky, perspektyvy: monohrafiia [Continuous vocational education: problems, quest, perspectives], 249-273. Kyiv: Vipol Publ.
4. Sihaieva, L. Ye., Hordiienko, M. H. 2007. Uminnia y navychky samostiinoi roboty u profesiinomu stanovlenni dorosloi liudyny [Ability and skills of independent work in the professional development of an adult]. Kyiv: EKMO Publ.
5. Apprendre a être. Paris: UNESCO, 1972.

Kyrychenko S. V., Ph. D. (Pedagogy), Associate Professor of the Department of Modern Languages, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), help-english@i.ua

Professional training in continuing education system

The problem of professional training in continuing education system was analyzed, it was revealed that for the success of an adult in the professional sphere, the most flexible and diverse form of continuing learning is required.

Key words: continuing education, professional, qualification, profession.